

Ad-programma
Logistiek en Economie
Hogeschool van
Arnhem en Nijmegen

1	Samenvattend advies	3
2	Werkwijze panel	6
3	Beschrijving van het Ad-programma	7
	3.1 Algemeen	7
	3.2 Profiel instelling	7
	3.3 Profiel Ad-programma	7
4	Beoordeling Ad-programma	10
	4.1 Beoogde eindkwalificaties	10
	4.2 Onderwijsleeromgeving	12
	4.3 Toetsing	15
	4.4 Aanbevelingen	17
	4.5 Algemene conclusie over kwaliteit Ad-programma	17
5	Overzicht oordelen	18
	Bijlage 1: Samenstelling panel	19
	Bijlage 2: Programma locatiebezoek	20
	Bijlage 3: Overzicht van bestudeerde documenten	21
	Bijlage 4: Lijst met afkortingen	22

1 Samenvattend advies

De Hogeschool van Arnhem en Nijmegen heeft bij de NVAO een aanvraag ingediend voor een beperkte toetsing van het nieuwe Associate-degreeprogramma Logistiek en Economie. De NVAO heeft een panel van deskundigen gevraagd een advies over dit Ad-programma uit te brengen. In deze samenvatting geeft het panel de overwegingen en de oordelen die de basis vormen van het advies van het panel aan de NVAO over dit Ad-programma.

In de naam van het Ad-programma Logistiek en Economie is volgens het panel de relatie met de bacheloropleiding Logistiek en Economie voldoende zichtbaar. Ook beoordeelt het panel de naam als passend bij die inhoud van het Ad-programma.

Voor het Ad-programma zijn valide doelstellingen opgesteld. Deze zijn het voorzien in de vraag naar afgestudeerden in het logistieke domein op dit niveau, personen op het niveau van mbo-4 de mogelijkheid bieden zich verder in de logistiek te ontwikkelen en het verhogen van het rendement van de bacheloropleiding. Het panel onderschrijft deze doelstellingen. Het Ad-programma heeft de ontwikkelingen in het beroepenveld van de logistiek in Nederland naar behoren in beeld gebracht en heeft een uitgebreide consultatie van dit beroepenveld uitgevoerd. Het Ad-programma heeft een duidelijk profiel opgesteld waarbinnen twee herkenbare uitstroombmogelijkheden zijn uitgewerkt, zijnde die van de logistieke planner en van de logistieke leidinggevende.

De eindkwalificaties van het Ad-programma komen overeen met de doelstellingen en zijn afgestemd op de landelijk opgestelde competenties voor het domein logistiek. Ook beantwoorden ze aan het niveau dat van een Ad-programma verwacht mag worden. Daarnaast heeft het Ad-programma het verschil met aan de ene kant het mbo-niveau en aan de andere kant met het niveau van de bachelor naar behoren beschreven.

De doelgroep van studenten van het Ad-programma is in lijn met de doelstellingen helder beschreven. Dat zijn werkende studenten, zowel oudere studenten als schoolverlaters, met name met een vooropleiding op het niveau mbo-4 die zich op dit vakgebied verder willen ontwikkelen. Het panel stelt daarentegen vast dat bij de toelating geen verschil wordt gemaakt tussen studenten van het Ad-programma en van de bacheloropleiding, variant deeltijd/duaal.

Het Ad-programma hanteert bij de toelating van studenten de wettelijke toelatingseisen en toetst de motivatie, geschiktheid van de studenten naar behoren in de toelatingsprocedure. Daar maakt de toetsing van de werkplek deel van uit. De mogelijkheden die in de vorm van HAN Employment aan de studenten worden geboden om een relevante werkomgeving te vinden, zijn als positief te waarderen.

De eindkwalificaties van het Ad-programma komen naar behoren in het curriculum tot uitdrukking. Ook is het curriculum op een adequate wijze uitgeschreven en komen de uitstroombprofielen helder naar voren. Het is het panel duidelijk geworden dat er geen verschil bestaat tussen het curriculum van het Ad-programma en dat van de eerste twee jaar van de bacheloropleiding. Beide curricula zijn gelijk, zo heeft het panel vastgesteld en ook van de vertegenwoordigers van het Ad-programma begrepen. Omdat ze hetzelfde zijn, kan de doorstroming van het Ad-programma naar de bacheloropleiding drempelloos gebeuren. Het is voor het panel duidelijk dat dit Ad-programma een open inschrijving kent en niet voor de studenten van één of meer organisaties bestemd is.

Het didactisch concept *blended learning* van het Ad-programma en de uitwerking daarvan in contactonderwijs, onderwijs via de elektronische leeromgeving en leren op de werkplek voldoen. Het panel beveelt aan de elektronische leeromgeving nog verder te ontwikkelen.

Het panel heeft vastgesteld dat de studenten van het Ad-programma en de studenten van de bacheloropleiding in één groep onderwijs krijgen en dat daarbinnen niet tussen beide groepen studenten wordt gedifferentieerd. Daardoor speelt het Ad-programma naar de mening van het panel in onvoldoende mate in op de specifieke kanten van het onderwijs aan de Ad-studenten. Mede als gevolg daarvan beoordeelt het panel de studeerbaarheid van het Ad-programma als onvoldoende. Van de Ad-studenten wordt immers verwacht het tempo van de bacheloropleiding te volgen. De aanvullende begeleiding voor de Ad-studenten is daarvoor volgens het panel een ontoereikende oplossing. Als gevolg daarvan beoordeelt het panel standaard 2 als onvoldoende.

De didactische en vakinhoudelijke kwaliteiten van de docenten zijn geschikt voor het Ad-programma. Ook de vooropleiding van de docenten is naar behoren. Tot slot bezitten de docenten relevante praktijkervaring in het domein van hun vakgebied.

De regelgeving inzake toetsen en beoordelen binnen het Ad-programma is naar behoren. Dat geldt ook voor de taakopvatting en de werkwijze van de examencommissie en van de toetscommissie.

Het Ad-programma zorgt dat de toetsen in de onderwijseenheden overeenkomen met de beoogde eindkwalificaties. Het opstellen en beoordelen van de toetsen gebeurt op verantwoorde wijze. Ook ziet het Ad-programma naar behoren toe op de kwaliteiten van de examinatoren. De verscheidenheid van toetsen is in de ogen van het panel positief, omdat de verschillende kenniselementen en vaardigheden van de studenten zo worden getoetst.

Het panel acht de procedures inzake de afstudeeropdracht toereikend. Na het beoogde niveau van de afstudeeropdracht bestudeerd te hebben, beveelt het panel aan de eisen voor de afstudeeropdracht hoger te stellen en in elk geval uit te laten komen boven de eisen die gelden voor de praktijkopdrachten binnen de verschillende onderwijseenheden.

Het panel beoordeelt de kwaliteit van het nieuwe Ad-programma Logistiek en Economie van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen als voldoende onder voorwaarden en adviseert de NVAO positief onder voorwaarden te besluiten over deze aanvraag. De voorwaarde die het panel aan het oordeel verbindt, is dat het Ad-programma een specifiek didactische aanpak van de studiebegeleiding voor de Ad-studenten ontwikkelt die bij deze studenten past en waarin een duidelijk verschil waarneembaar is tussen de didactische aanpak van de studiebegeleiding voor de Ad-studenten en de bachelorstudenten. Het panel is van mening dat het Ad-programma binnen twaalf maanden aan de voorwaarde zal kunnen voldoen.

Namens het panel dat de beperkte toetsing heeft uitgevoerd van het nieuwe Ad-programma Logistiek en Economie van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen.

Den Haag, 27 april 2017

R. Hendrix
(voorzitter)

drs. W. Vercouteren RC
(secretaris)

2 Werkwijze panel

De NVAO heeft een panel bijeengebracht dat als volgt was samengesteld:

- R. Hendrix, director Operations Benelux (Service Delivery), onderneming Iron Mountain (voorzitter);
- Ing. R. Meylaers MSc, opleidingscoördinator HBO5 opleiding Logistiek Transport Mobiliteit, Hoger Instituut der Kempen (panellid);
- Ir. H.M. Visser, directeur Consultancy Cologic, kerndocent MBA opleiding Logistiek en Supply Chain Management, Hogeschool NCOI (panellid);
- B. van Laar, student bachelor Muziekwetenschap, Universiteit van Amsterdam, bachelor Wijsbegeerte, Universiteit Leiden en minor Bestuurs- en Organisatiewetenschap, Universiteit Utrecht (student-lid);

Het panel werd terzijde gestaan door mr. M.P. van den Bos en drs. I. Franssen, beiden beleidsmedewerker NVAO, als procescoördinator. Drs. W. Vercouteren RC was extern secretaris.

Bij de toetsing heeft het panel het Beoordelingskader voor de beperkte Toets nieuw Ad-programma van de NVAO van 9 september 2013 in acht genomen.

Het panel heeft zich aan de hand van de door het Ad-programma verstrekte documenten op de beoordeling voorbereid. Een overzicht van de aangeleverde documenten is opgenomen in bijlage 3. Vooraf heeft het panel de eerste bevindingen uitgewisseld en nadere vragen geformuleerd. De vragen zijn geïnventariseerd door de secretaris en zijn als input gebruikt voor het locatiebezoek.

Op 2 februari 2017 heeft het panel een locatiebezoek afgelegd. Tijdens dit bezoek is het panel in verschillende gespreksrondes van nadere informatie voorzien en zijn de vraagpunten aan de orde gesteld en in discussie gebracht. Het programma van het locatiebezoek is toegevoegd in bijlage 2.

Na afloop van het locatiebezoek heeft het panel de bevindingen besproken en vertaald naar voorlopige conclusies. De secretaris heeft op basis hiervan een conceptadvies opgesteld dat aan de panelleden is voorgelegd voor commentaar. Vervolgens heeft het panel dit concept van commentaar voorzien, waarna de definitieve tekst is vastgesteld. Uiteindelijk zijn aan de hand van de uitkomsten per standaard beargumenteerde oordelen per onderwerp en een eindoordeel over de kwaliteit van het Ad-programma gegeven. Dit heeft geresulteerd in een definitief paneladvies aan de NVAO op 27 april 2017.

3 Beschrijving van het Ad-programma

3.1 Algemeen

Instelling:	Hogeschool van Arnhem en Nijmegen
Ad-programma:	Logistiek en Economie
Variant:	Deeltijd, Duaal
Afstudeerrichtingen:	Logistiek planner, Logistiek leidinggevende
Locatie:	Arnhem
Studieomvang:	120 EC
Sector:	Economie

3.2 Profiel instelling

De Hogeschool van Arnhem en Nijmegen telt ongeveer 31.000 studenten. Er zijn meer dan 3.300 medewerkers werkzaam. De instelling is één van de grotere hbo-instellingen in Nederland en heeft vestigingen in Arnhem en Nijmegen. Er worden door de hogeschool in totaal 62 bacheloropleidingen en 19 masteropleidingen aangeboden en daarnaast ook nog talrijke cursussen en trainingen. Daarnaast kent de hogeschool 38 lectoraten.

Getuige haar website heeft de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen als doelstelling om studenten op een hoog niveau op te leiden en op die wijze te beantwoorden aan de vraag naar hogeschoolde, innovatieve en ondernemende mensen. Het is daarom het streven van de hogeschool te investeren in modern en goed onderwijs en in toegepast onderzoek. Daarbij is het bewerkstelligen van de synergie tussen onderwijs, beroepenveld, onderzoek en maatschappij een belangrijk aandachtspunt. Het onderwijs aan de hogeschool is in zogenoemde onderwijsleergemeenschappen georganiseerd. Dat zijn voor studenten herkenbare eenheden, die de identiteit belichamen van het beroep waarvoor wordt opgeleid.

Het Ad-programma waarop deze aanvraag betrekking heeft, zal, bij een positief besluit van de NVAO, een plaats krijgen in het Instituut HAN Deeltijdstudies Economie, Management en Recht. Dit instituut is een onderdeel van de Faculteit Economie en Management van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen.

3.3 Profiel Ad-programma

Het beoogde Ad-programma Logistiek en Economie is voor de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen een nieuw programma. In Nederland is het niet nieuw. Een aantal hogescholen biedt een dergelijk programma reeds aan.

De eindkwalificaties van het Ad-programma Logistiek en Economie zijn de volgende.

- Ontwikkelen van beleid. De afgestudeerden voeren onderzoek uit door middel van analyse en vertalen externe en interne ontwikkelingen naar consequenties voor de organisatie en haar stakeholders. De afgestudeerden formuleren beleid op één of meer domeinen van de logistiek. De afgestudeerden leveren een bijdrage aan het ontwikkelen van relaties, ketens en netwerken in samenhang met economische ontwikkelingen.
- Aansturen van werkzaamheden. De afgestudeerden geven leiding aan het uitvoeren van processen binnen de logistieke domeinen. De afgestudeerden kunnen logistieke

processen inrichten, beheersen en verbeteren. De afgestudeerden passen managementtechnieken toe. De afgestudeerden ondersteunen bij het ontwikkelen, implementeren en evalueren van veranderingsprocessen binnen organisaties.

- Uitvoeren. De afgestudeerden plannen logistieke operaties en dragen zorg voor de uitvoering hiervan. De afgestudeerden onderkennen problemen binnen de logistieke operaties, stellen diagnoses en correcties vast en dragen zorg voor de uitvoering hiervan. De afgestudeerden monitoren prestaties binnen alle logistieke domeinen.
- Sociale en communicatieve deelcompetentie. De afgestudeerden werken samen in een beroepsomgeving en denken mee over doelen en inrichting van de organisatie met als kenmerken multidisciplinariteit, interdisciplinariteit, collegialiteit en leidinggeven. De afgestudeerden communiceren effectief en zakelijk in de gangbare bedrijfstaal en in relevante beroepssituaties op alle niveaus. De afgestudeerden houden rekening met (internationale) cultuurverschillen.
- Zelfsturende deelcompetentie. De afgestudeerden sturen en reguleren de eigen ontwikkeling op het gebied van leren. De afgestudeerden hebben een professionele beroepshouding. De afgestudeerden handelen professioneel, ethisch en (maatschappelijk) verantwoord. De afgestudeerden dragen bij aan de ontwikkeling van zijn of haar professie in de breedte.

Het curriculum van het Ad-programma is als volgt opgebouwd:

Onderdelen van curriculum	Studiepunten
Inleiding Bedrijfskunde	7,5 EC
Inleiding Logistiek	2,5 EC
Algemene Economie	2,5 EC
HBO-Skills 1	2,5 EC
Informatiemanagement	2,5 EC
Inleiding Bedrijfseconomie	5,0 EC
Praktijkvaardigheden 1	7,5 EC
Eerste semester	30,0 EC
Procesmanagement	2,5 EC
Inleiding Recht	2,5 EC
Veiligheid en Kwaliteit	5,0 EC
Performance Management	7,5 EC
Engels	2,5 EC
HBO-Skills 2	2,5 EC
Praktijkvaardigheden 2	7,5 EC
Tweede semester	30,0 EC
Leveranciers- en klantrelaties	10,0 EC
Bedrijfseconomie	5,0 EC
Voorraadbeheer	2,5 EC
Productieplanning	2,5 EC
Engels 3	2,5 EC
Praktijkvaardigheden 3	7,5 EC
Derde semester	30,0EC
Afstudeeropdracht	10,0 EC

Internationaal Vervoers- en Handelsrecht	2,5 EC
Global Traffic Management	2,5 EC
Operations Management	2,5 EC
Persoonlijk Leiderschap	2,5 EC
Informatie en ERP	2,5 EC
Praktijkvaardigheden 4	7,5 EC
Vierde semester Specialisatie Logistieke Planning	30,0 EC
Afstudeeropdracht	10,0 EC
Personeelsmanagement	2,5 EC
Warehousemanagement	2,5 EC
Operations Management	2,5 EC
Persoonlijk Leiderschap	2,5 EC
Informatie en ERP	2,5 EC
Praktijkvaardigheden 4	7,5 EC
Vierde semester Specialisatie Logistieke Aansturing	30,0 EC
Totaal Ad-programma	120,0 EC

4 Beoordeling Ad-programma

Van toepassing is het Beoordelingskader voor de beperkte Toets nieuw Ad-programma van de NVAO (Stcrt. 2014, nr 9832).

Dit kader wordt gebruikt als de instelling beschikt over een positief oordeel over de Instellingstoets kwaliteitszorg. De beoordeling komt tot stand op basis van een discussie met 'peers' over de inhoud en kwaliteit van het Ad-programma en is gericht op drie vragen:

1. Wat beoogt het Ad-programma?
2. Hoe wil het Ad-programma dit realiseren?
3. Hoe wil het Ad-programma dit toetsen?

Deze drie vragen zijn vertaald in drie standaarden. Over de standaarden geeft het panel een gemotiveerd oordeel op een tweepuntschaal: onvoldoende of voldoende. Vervolgens geeft het panel een gemotiveerd eindoordeel over de kwaliteit van het Ad-programma. Daarbij heeft het panel de keuze tussen onvoldoende, voldoende onder voorwaarden en voldoende.

Bij de beoordeling worden de volgende definities gehanteerd. Deze definities hebben zowel betrekking op de scores van de standaarden als op de scores van het Ad-programma in totaal.

Basiskwaliteit

De kwaliteit die in internationaal perspectief redelijkerwijs verwacht mag worden van een Ad-programma binnen het hoger onderwijs.

Onvoldoende

Het Ad-programma voldoet niet aan de basiskwaliteit.

Voldoende onder voorwaarden

Het Ad-programma voldoet onder voorwaarden aan de basiskwaliteit.

Voldoende

Het Ad-programma voldoet aan de basiskwaliteit.

Indien een Ad-programma niet volledig nieuw is of omgevormd wordt, worden bij de oordeelsvorming ook de gerealiseerde eindkwalificaties betrokken.

4.1 Beoogde eindkwalificaties

4.1.1 Standaard 1

De beoogde eindkwalificaties van het Ad-programma zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Bevindingen

De primaire doelstelling van het Ad-programma Logistiek en Economie is studenten die werkzaam zijn in het beroepenveld van de logistiek en die een opleiding op het niveau van mbo-4 hebben afgerond, in de gelegenheid te stellen hun kennis en vaardigheden te vergroten. De doelgroep voor dit Ad-programma bestaat uit zowel schoolverlaters als personen die al langer in dit beroepenveld werkzaam zijn. Het management van het Instituut HAN Deeltijdstudies Economie, Management en Recht waartoe dit Ad-programma bedoeld

is te behoren, hoopt dat met het aanbieden van het programma ook het rendement van de Bacheloropleiding Logistiek en Economie te verbeteren. Een deel van de Ad-studenten zal doorgaan in de bacheloropleiding. Het rendement na vier jaar van deze opleiding zal met dit Ad-programma, zo is de verwachting, stijgen van 60 % nu naar 70 % in de toekomst.

Het Ad-programma heeft de behoefte naar afgestudeerden in het relevante beroepenveld in beeld gebracht. Dat is gebeurd door het overleg binnen de beroepenveldcommissie voor de Bacheloropleiding Logistiek en Economie en door een reeks van consultaties door het Ad-programma van vertegenwoordigers van het beroepenveld. De bevindingen ter zake zijn neergelegd in een document waarin de relevante ontwikkelingen in het beroepenveld en de vraag naar afgestudeerden zijn beschreven.

De vertegenwoordigers van het beroepenveld hebben verklaard in de afzienbare toekomst een flinke vraag te verwachten naar personen die thuis zijn in het logistieke werkveld en die beschikken over kwalificaties die boven het mbo-niveau gelegen zijn. Zij hebben daarbij een onderscheid gemaakt tussen logistieke planners en logistiek leidinggevenden. Logistieke planners zijn toegerust om de verbinding te maken tussen logistieke planningen voor de lange termijn en tactische of operationele planningen, deze laatste planningen aan te passen aan optredende veranderingen en tactische en operationele logistieke processen te verbeteren. Logistiek leidinggevenden beschikken over de capaciteiten om uitvoerende medewerkers in de logistiek aan te sturen en verbeteringen in de werkwijze en processen door te voeren in de vorm van onder meer nieuwe werkinstructies.

Op basis van de hiervoor genoemde doelstellingen zijn de eindkwalificaties voor het Ad-programma opgesteld. Daarbij heeft het Ad-programma uitdrukkelijk aansluiting gezocht bij de landelijk vastgestelde competenties voor het domein Logistiek. De eindkwalificaties van het Ad-programma luiden in dezelfde termen als die van de bacheloropleiding met dien verstande dat het niveau waarop de Ad-afgestudeerden de competenties dienen te beheersen lager ligt dan het niveau van de afgestudeerden van de bacheloropleiding. De laatstgenoemden moeten de competenties steeds op het hoogste niveau, zijnde niveau 3 (zelfstandig beheersen), behalen. De Ad-afgestudeerden dienen sommige competenties op niveau 1 (begeleid beheersen) en andere op niveau 2 (begeleid zelfstandig beheersen) te bereiken.

Het Ad-programma heeft de eindkwalificaties vergeleken met de Dublin-descriptoren voor de *Short Cycle*. Uit het overzicht dat met het oog op die vergelijking is opgesteld, valt af te leiden dat de eindkwalificaties de Dublin-descriptoren voor dat niveau weerspiegelen.

Het Ad-programma heeft beschreven op welke punten de Ad-afgestudeerden verschillen van de afgestudeerden van de bacheloropleiding en daarnaast van met de afgestudeerden op het niveau van mbo-4. Uit deze beschrijvingen blijken de verschillen tussen deze drie groepen in termen van aard en complexiteit van door de afgestudeerden uit te voeren type werkzaamheden.

Overwegingen

Het panel is van mening dat in de naam Logistiek en Economie van het Ad-programma de relatie met de bacheloropleiding Logistiek en Economie voldoende zichtbaar is.

Naar het oordeel van het panel heeft het Ad-programma de ontwikkelingen in het werkveld van de logistiek in Nederland naar behoren in beeld heeft gebracht. Ook heeft het Ad-

programma een uitgebreide consultatie van het voor het Ad-programma relevante beroepenveld uitgevoerd. Het panel is te spreken over de beschrijving die het Ad-programma daarvan heeft gemaakt.

Naar het oordeel van het panel heeft het Ad-programma valide en heldere doelstellingen opgesteld. Het panel onderschrijft de behoefte aan Ad-afgestudeerden in het logistieke werkveld op het niveau, zoals het Ad-programma dat voor zich ziet. Daarenboven steunt het panel het streven personen op het niveau van mbo-4 de mogelijkheid te bieden zich verder in de logistiek te ontwikkelen en daar hogere functies te bekleden dan zij nu doen. Tot slot kan het panel zich vinden in de doelstelling het rendement van de bacheloropleiding te verhogen.

Het Ad-programma heeft een duidelijk profiel opgesteld waarbinnen twee herkenbare uitstroombmogelijkheden zijn uitgewerkt, zijnde die van de logistieke planner en van de logistieke leidinggevende. Deze uitstroombmogelijkheden zijn naar behoren beschreven. Het panel is de mening toegedaan dat het profiel van het Ad-programma daardoor voldoende uitgewerkt is.

De eindkwalificaties van het Ad-programma sluiten aan bij de doelstellingen. Het panel ziet de overeenstemming daarvan met de landelijk opgestelde competenties voor het domein logistiek als positief. Het verschil met de eindkwalificaties van de bacheloropleiding is in beginsel duidelijk gemaakt. Ook zijn de eindkwalificaties van het Ad-programma afgestemd op de Dublin-descriptoren voor de *Short Cycle* en beantwoorden ze aan het niveau dat van een Ad-programma verwacht mag worden.

Verder is het panel van mening dat het Ad-programma het verschil met aan de ene kant het mbo-niveau en aan de andere kant met het niveau van de bachelor naar behoren heeft beschreven.

Conclusie

Het panel beoordeelt op grond van bovenstaande overwegingen deze standaard als voldoende.

4.2 Onderwijsleeromgeving

4.2.1 Standaard 2

Het Ad-curriculum, het personeel en de onderwijsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Bevindingen

Zoals onder standaard 1 naar voren is gebracht, bestaat de primaire doelgroep voor dit Ad-programma uit studenten die al werkzaam zijn in dit vakgebied en die overwegend een opleiding hebben genoten op het niveau van mbo-4 en op dat niveau een functie vervullen. Het Ad-programma streeft naar een instroom van twee groepen van tussen 25 en 30 studenten.

Het Ad-programma voldoet aan de wettelijke toelatingseisen. Dat betekent dat de studenten een vooropleiding op het niveau van mbo-4, havo of vwo moeten hebben. De instroomeisen voor de studenten van het Ad-programma verschillen niet van die voor de studenten van de

bacheloropleiding. Studenten die ouder dan 21 jaar zijn, kunnen worden toegelaten na een toelatingsonderzoek.

Met ieder van de aspirant-studenten wordt een intakegesprek gevoerd. Daarin worden ook de voorkennis van de student en de mogelijke deficiënties in de voorkennis vastgesteld. Dat kan leiden tot de verplichting een toelatingsexamen af te leggen. Daarnaast dienen alle studenten in het eerste leerjaar als onderdeel van het curriculum een taaltoets en een rekentoets af te leggen. De hogeschool geeft cursussen daarvoor. Ook wordt in het intakegesprek stilgestaan bij de ambitie van de aankomende studenten, bij het afstemmen van werk, privé en studie en bij de mogelijkheden op de werkplek om op het niveau van het Ad-programma leeractiviteiten in de werkomgeving uit te voeren. In dit intakegesprek komt tevens de ambitie van de student aan de orde met betrekking tot een korter praktijkgericht programma (Ad) of een langere termijn oriëntatie (bachelor). Ten aanzien van dat laatste aspect acht het Ad-programma de inzet en de betrokkenheid van de werkgever van de student van groot belang. Studenten die niet over een geschikte werkplek beschikken, kunnen zich wenden tot HAN Employment. Dit onderdeel van de hogeschool zal hen begeleiden bij het vinden van een geschikte baan. In veel gevallen heeft de interventie van HAN Employment resultaat. Mocht dat onverhoopt niet zo zijn, dan kunnen studenten in deeltijd studeren en lopen zij stage. Deeltijdse studenten met werkervaring op dit gebied uit het verleden kunnen deze ervaring inbrengen als bewijslast voor de onderwijsseenheden Praktijkvaardigheden.

Het Ad-programma heeft voor de beide uitstroomprofielen, logistiek planner en logistiek leidinggevende een tabel opgesteld waarin de relaties tussen de bij standaard 1 genoemde eindkwalificaties aan de ene kant en de onderwijsseenheden in het curriculum aan de andere kant zichtbaar zijn gemaakt. Ook heeft het Ad-programma voor de onderwijsseenheden van het eerste jaar de beschrijvingen ter beschikking gesteld. In deze beschrijvingen zijn achtereenvolgens weergegeven de relatie met de eindkwalificaties, de leerdoelen, de verantwoordelijke docent, de werkvormen, de verplichte en aanbevolen literatuur, de studiepunten en de wijze en de opbouw van de toetsing.

Het curriculum van het Ad-programma omvat de onderwijsseenheden die voor het domein van de logistiek relevant geacht kunnen worden. In het vierde semester wijkt het curriculum voor de logistieke planner af van dat voor de logistiek leidinggevende. Ook het afstudeerproject van 10 EC in het vierde semester is op één van deze uitstroomprofielen afgestemd. Van de studenten van het Ad-programma wordt gevraagd over de grenzen van hun eigen werkomgeving heen te kijken en zich te verdiepen in de werkwijze van andere bedrijven in de logistieke sector. Dat is een belangrijk aspect van de eindkwalificaties van het programma, dat van de studenten vraagt over de gehele logistieke keten te kunnen kijken. Het Ad-programma faciliteert dat door opdrachten van studenten klassikaal te bespreken, door studenten te koppelen en hen aan te zetten elkaars bedrijf te bezoeken en door excursies naar bijvoorbeeld de haven van Rotterdam en Schiphol te organiseren.

Het curriculum van het Ad-programma is gelijk aan dat van de bacheloropleiding. In eerste instantie week dat nog af maar in de huidige situatie zijn deze curricula geheel gelijkgetrokken. Ook in het vierde semester waarin de uitstroomprofielen van elkaar onderscheiden zijn, wijkt het Ad-curriculum niet af van dat van de bacheloropleiding.

In de opzet van het Ad-programma hebben de afgestudeerden de mogelijkheid door te stromen naar de laatste twee jaren van de bacheloropleiding. Omdat het curriculum van het

Ad-programma en van de bacheloropleiding identiek zijn, kan deze doorstroom drempelloos verlopen.

Het Ad-programma streeft een open inschrijving na en is niet bedoeld voor studenten van specifieke organisaties.

Het didactisch concept van het Ad-programma kan worden gekarakteriseerd als *blended learning*. De studenten volgen acht uur per week contactonderwijs, leren daarnaast via de elektronische leeromgeving en ontplooiën ook leeractiviteiten in de beroepspraktijk van hun eigen werkomgeving of van de stage. Ook voeren zij opdrachten in de beroepspraktijk uit. Deze opdrachten zijn aan de werkomgeving verbonden en dienen daarvoor ook relevant te zijn. Daarnaast besteden de studenten tijd aan zelfstudie. De studenten van het Ad-programma en van de bacheloropleiding zullen in één groep onderwijs krijgen. In deze groepen zitten jongere en oudere studenten en studenten uit het Ad-programma en uit de bacheloropleiding bij elkaar.

De studiebegeleiding kent twee niveaus, zijnde de eerste- en tweedelijns begeleiding. De eerstelijns begeleiding is in handen van de studieadviseur van het programma. Deze begeleiding heeft de vorm van groepsbijeenkomsten, individuele gesprekken, opdrachten en peer-assessments en is gericht op de toenemende zelfstandigheid van de studenten. Op hun werkplek worden de studenten begeleid door de bedrijfscoach. De tweedelijns begeleiding wordt verzorgd door de campusdecaan van de hogeschool en andere, gespecialiseerde diensten op het centrale niveau. Jongere studenten krijgen in het eerste jaar aanvullende begeleiding door tutoren op het gebied van onder meer leervaardigheden en plannen.

De docenten die in het Ad-programma het onderwijs zullen verzorgen, doen dat nu reeds in de bacheloropleiding en hebben als gevolg daarvan veel ervaring met het lesgeven aan duale en deeltijdstudenten met een mbo-vooropleiding. De docenten hebben tegenover het panel aangegeven met de verschillen tussen de studenten van het Ad-programma en de bacheloropleiding rekening te houden.

Overwegingen

Het panel is van oordeel van het Ad-programma in beginsel een heldere omschrijving heeft gegeven van de groep van studenten waarop het programma gericht is, zijnde werkende studenten op het niveau mbo-4 die zich verder op dit vakgebied willen ontwikkelen. Dat kunnen zowel schoolverlaters als oudere studenten zijn. Het panel stelt daarentegen vast dat er bij de toelating geen verschil wordt gemaakt tussen studenten van het Ad-programma en van de bacheloropleiding.

Naar het oordeel van het panel hanteert het Ad-programma bij de toelating van studenten de wettelijke toelatingseisen. Het panel beschouwt het intakegesprek dat met ieder van de studenten wordt gevoerd, als positief, omdat de motivatie en geschiktheid van studenten voor dit programma en de haalbaarheid daarvan voor hen op die wijze vooraf goed worden getoetst. Het panel heeft vastgesteld dat de geschiktheid van de werkomgeving daarin wordt meegenomen. Ook is het panel te spreken over de mogelijkheden die in de vorm van HAN Employment aan de studenten worden geboden om een relevante werkomgeving te vinden.

Het Ad-programma heeft naar het oordeel van het panel voldoende aangetoond dat de eindkwalificaties in het curriculum van het Ad-programma tot uitdrukking komen. Daarnaast heeft het Ad-programma het curriculum op een adequate wijze uitgeschreven, met name waar het gaat om het eerste jaar. Ook de uitstrooprofielen komen helder naar voren. Het is het panel duidelijk geworden dat er geen verschil bestaat tussen het curriculum van het Ad-programma en dat van de eerste twee jaar van de bacheloropleiding. Beide curricula zijn gelijk, zo heeft het panel vastgesteld en van de vertegenwoordigers van het Ad-programma begrepen. Omdat ze hetzelfde zijn, kan de doorstroming van het Ad-programma naar de bacheloropleiding drempelloos gebeuren. Het is voor het panel helder dat dit Ad-programma een open inschrijving kent en niet voor de studenten van één of meer organisaties bestemd is.

Het panel kan zich in beginsel vinden in het didactisch concept *blended learning* van het Ad-programma dat uitgewerkt in contactonderwijs, onderwijs via de elektronische leeromgeving en leren op de werkplek. Het panel beveelt wel aan de elektronische leeromgeving nog verder te ontwikkelen.

Het panel heeft vastgesteld dat de studenten van het Ad-programma en de bacheloropleiding in één groep onderwijs krijgen en dat daarbinnen niet tussen beide groepen studenten wordt gedifferentieerd. Daardoor speelt het Ad-programma naar de mening van het panel in onvoldoende mate in op de specifieke kanten van het onderwijs aan de Ad-studenten. Mede als gevolg daarvan beoordeelt het panel de studeerbaarheid van het Ad-programma als onvoldoende. Van de Ad-studenten wordt immers verwacht dat zij het tempo van de bacheloropleiding volgen. De aanvullende begeleiding voor de Ad-studenten is daarvoor volgens het panel een ontoereikende oplossing. Als gevolg daarvan beoordeelt het panel standaard 2 als onvoldoende.

Op basis van de bestudeerde informatie over de beoogde docenten acht het panel de didactische en vakinhoudelijke kwaliteiten van deze docenten gepast voor het Ad-programma. Ook de vooropleiding van de docenten die veelal een masteropleiding hebben, is naar behoren. Tot slot stelt het panel vast dat de docenten over relevante praktijkervaring in het domein van hun vakgebied beschikken.

Conclusie

Het panel beoordeelt op grond van bovenstaande overwegingen deze standaard als onvoldoende. Dat komt, omdat de studeerbaarheid van het Ad-programma door het panel als onvoldoende wordt beoordeeld.

4.3 Toetsing

4.3.1 Standaard 3

Het Ad-programma beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Bevindingen

Het Instituut HAN Deeltijdstudies Economie, Management en Recht waartoe het Ad-programma behoort, heeft een beleid geformuleerd inzake toetsing en beoordeling. Dit beleid omvat regels die zowel in overeenstemming zijn met de WHW en de NVAO-beoordelingskaders als overeenkomen met de kwaliteitsnormen van de hogeschool.

Aan het genoemde instituut is een examencommissie verbonden die toeziet op de kwaliteit van de toetsing en beoordeling van de opleidingen van het instituut waaronder dit Ad-programma. De examencommissie heeft tegenover het panel verklaard goed geïnformeerd te zijn over de opzet en ontwikkeling van dit Ad-programma. De examencommissie heeft zich met name toegelegd op het waarborgen dat in het programma de eindkwalificaties bereikt zullen worden. Naast de examencommissie is ook een toetscommissie in het leven geroepen die specifiek met het toezicht op de toetsen van de bacheloropleiding en het Ad-programma Logistiek en Economie belast is.

Het Ad-programma stelt een toetsplan op waarin aangetoond is dat de gezamenlijke toetsen de eindkwalificaties geheel afdekken. De toetscommissie gaat na of dat inderdaad het geval is. De examinatoren dienen over kennis en vaardigheden op het gebied van toetsing te beschikken. Het Ad-programma en de examencommissie zien daarop toe. De toetsen in het Ad-programma worden steeds door twee docenten in collegiaal overleg tot stand gebracht. De beoordelingscriteria van de verschillende toetsen zijn afgestemd op de eindkwalificaties. Het toezicht door de examencommissie geldt naast de kwaliteit van de toetsen ook de procedures rond de toetsing. De toetscommissie beoordeelt ieder jaar 15 % van de afstudeeropdrachten om de kwaliteit en het niveau daarvan vast te stellen.

Elk van de onderwijseenheden worden getoetst. De vormen van toetsing zijn schriftelijke tentamens, praktijkopdrachten, portfolio-opdrachten, rapporten, mondelinge tentamens en presentaties. Het panel heeft de eisen die bij de toetsen waaronder de praktijkopdrachten aan de studenten worden gesteld, bekeken. In de onderwijseenheden Praktijkvaardigheden die in elk van de semesters opgenomen zijn, houden de studenten een portfolio bij waarin de studenten de verwerving van vaardigheden in de praktijk van hun werkomgeving beschrijven. De vorm van toetsing in dat verband is de beoordeling van dat portfolio.

De beoordeling van de afstudeeropdracht is in handen van twee examinatoren. Zij geven als eerste hun goedkeuring aan het plan van aanpak dat de studenten vooraf moeten maken. Daarnaast beoordelen zij de afstudeeropdracht zelf. Dat doen zij onafhankelijk van elkaar aan de hand van een scoreformulier in de vorm van een *rubrics*. De bedrijfscoach vanuit het bedrijf van de student geeft een advies over de beoordeling. Als de twee examinatoren niet tot een eenstemmig oordeel komen, wordt een derde examiner in het proces betrokken. Het Ad-programma belegt kalibreersessies om de beoordeling van de afstudeeropdrachten onder de examinatoren onderling af te stemmen en gelijk te doen zijn. Het panel heeft de eisen die bij de afstudeeropdracht aan de studenten worden gesteld, bestudeerd.

Overwegingen

Het panel heeft kennisgenomen van de regelgeving inzake toetsen en beoordelen binnen het Ad-programma en acht deze naar behoren. Ook heeft het panel gezien dat het Ad-programma over een examencommissie en ook een toetscommissie kan beschikken en dat deze commissies hun taken naar behoren uitvoert.

Het Ad-programma draagt er naar de waarneming van het panel zorg voor dat de toetsen in de onderwijseenheden overeenkomen met de beoogde eindkwalificaties. Het opstellen en beoordelen van de toetsen gebeurt op een verantwoorde wijze. Ook ziet het Ad-programma naar behoren toe op de kwaliteiten van de examinatoren.

De verscheidenheid van toetsen van de onderwijseenheden is in de ogen van het panel positief, omdat de verschillende kenniselementen en vaardigheden van de studenten zo worden getoetst.

Het panel acht de procedures inzake de afstudeeropdracht toereikend. Zowel de inzet van twee examinatoren als het gebruik van de beoordelingsformulieren in de vorm van *rubrics* dragen daaraan bij. Na het beoogde niveau van de afstudeeropdracht bestudeerd te hebben, beveelt het panel aan dat de eisen voor de afstudeeropdracht hoger worden gesteld en in elk geval uitkomen boven de eisen die gelden voor de praktijkopdrachten.

Conclusie

Het panel beoordeelt op grond van bovenstaande overwegingen deze standaard als voldoende.

4.4 Aanbevelingen

In dit rapport staan aanbevelingen van het panel aan het management van het Ad-programma. Deze aanbevelingen zijn hieronder samengevat.

- De elektronische leeromgeving verder ontwikkelen.
- Het beoogde niveau van de afstudeeropdracht zwaarder formuleren, opdat het niveau daarvan het niveau van de voorafgaande praktijkopdrachten overstijgt.

Naast deze aanbevelingen wijst het panel op de bij standaard 2 geformuleerde voorwaarde die hieronder bij 4.5 is uitgeschreven.

4.5 Algemene conclusie over kwaliteit Ad-programma

Het panel beoordeelt de kwaliteit van dit nieuwe Ad-programma als voldoende onder voorwaarde. De standaarden 1 en 3 zijn door het panel als voldoende gekwalificeerd maar standaard 2 heeft het panel als onvoldoende beoordeeld. De reden hiervoor is dat er bij de didactische aanpak van de studiebegeleiding niet gedifferentieerd wordt tussen studenten van de bachelor en studenten van het Ad-programma. De studeerbaarheid van het Ad-programma is daardoor voor Ad-studenten onvoldoende geborgd. Het panel verbindt aan de onvoldoende beoordeling voor standaard 2 de volgende voorwaarde.

- Ontwikkelen van de specifieke didactische aanpak van de studiebegeleiding voor de Ad-studenten die bij deze studenten past en waarin een duidelijk verschil te zien is tussen de didactische aanpak van de studiebegeleiding voor de Ad-studenten en voor de studenten van de bacheloropleiding.

5 Overzicht oordelen

Onderwerp	Standaarden	Oordeel
1 Beoogde eindkwalificaties	1. De beoogde eindkwalificaties van het Ad-programma zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen	V
2 Onderwijsleeromgeving	2. Het curriculum, het personeel en de onderwijsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren	O
3 Toetsing	3. Het Ad-programma beschikt over een adequaat systeem van toetsing	V
Algemene conclusie		VOV

V = voldoende O = onvoldoende VOV= voldoende onder voorwaarden

Bijlage 1: Samenstelling panel

De NVAO heeft een panel bijeengebracht dat als volgt was samengesteld:

- R. Hendrix, director Operations Benelux (Service Delivery), onderneming Iron Mountain (voorzitter);
- Ing. R. Meylaers MSc, opleidingscoördinator HBO5 opleiding Logistiek Transport Mobiliteit, Hoger Instituut der Kempen (panellid);
- Ir. H.M. Visser, directeur Consultancy Cologic, kerndocent MBA opleiding Logistiek en Supply Chain Management, Hogeschool NCOI (panellid);
- L. van Laar, student bachelor Muziekwetenschap, Universiteit van Amsterdam, bachelor Wijsbegeerte, Universiteit Leiden en minor Bestuurs- en Organisatiewetenschap, Universiteit Utrecht (student-lid);

R. Hendrix, voorzitter

De heer Hendrix is director Operations Benelux (Service Delivery) van de onderneming Iron Mountain. Voorheen was hij ruim dertien jaar (onder)officier Logistiek bij de Koninklijke Landmacht. In deze periode was hij onder andere betrokken bij uitzendingen naar buitenlandse missiegebieden. Na zijn tijd bij de Landmacht bekleedde de heer Hendrix verschillende functies bij internationale, logistieke dienstverlenende bedrijven.

Ing. R. Meylaers MSc, panellid

De heer Meylaers is opleidingscoördinator van de HBO5 opleiding Logistiek Transport Mobiliteit van het Hoger Instituut der Kempen. Hij is industrieel ingenieur elektromechanica en voltooide daarnaast de masteropleidingen Industrieel Beleid en Logistiek Management. Naast de functie van opleidingscoördinator is hij docent aan de Hogeschool Thomas More Kempen. De heer Meylaers is de auteur van een aantal business games.

Ir. H.M. Visser

De heer Visser is directeur van de onderneming Consultancy Cologic. Deze onderneming legt zich toe op courseware en coaching op het gebied van logistiek en supply chain management. Daarnaast is hij onder meer kerndocent bij de MBA opleiding Logistiek en Supply Chain Management van Hogeschool NCOI. De heer Visser is auteur van een aantal boeken op dat vakgebied.

L. van Laar, student-lid

De heer Van Laar studeert aan de bacheloropleiding Muziekwetenschap van de Universiteit van Amsterdam en aan de bacheloropleiding Wijsbegeerte van de Universiteit Leiden. Daarnaast volgt hij de minor Organisatie- en Bestuurswetenschap aan de Universiteit Utrecht. De heer Van Laar is actief bij de Landelijke Studentenbond. Hij heeft meermalen in panels van de NVAO zitting gehad.

Alle panelleden hebben een onafhankelijkheids- en onpartijdigheidsverklaring ingevuld en ondertekend. Dat geldt ook voor de extern secretaris.

Het panel werd terzijde gestaan door mr. M.P. van den Bos en drs. I. Franssen, beiden beleidsmedewerker NVAO, als procescoördinator. Drs. W. Vercouteren RC was extern secretaris.

Bijlage 2: Programma locatiebezoek

Het panel heeft op 2 februari 2017 een bezoek gebracht aan het Ad-programma Logistiek en Economie. Het locatiebezoek vond plaats in Arnhem en het programma luidde als volgt (de namen van de gesprekspartners zijn vermeld zonder titulatuur).

08.30 uur	Ontvangst panel
08.30 uur – 09.00 uur	Overleg panel (besloten)
09.00 uur – 09.45 uur	Directie en opleidingsmanagement R. van Etten (directeur Instituut HAN Deeltijdstudies Economie, Management en Recht), B. Faber (opleidingscoördinator)
10.00 uur – 10.45 uur	Docenten A. van Woerden (docent, studieadviseur), E. Kooijman (docent, beoordelaar praktijkvaardigheden), T. Langerak (docent, beoordelaar praktijkvaardigheden), S. van Hall (docent), J. Bunte (docent, begeleider praktijkvaardigheden), C. Verburgh (HAN Employment, docent Job Boot Camp)
10.45 uur – 11.15 uur	Examencommissie, toetscommissie W. de Ruiter (plaatsvervangend voorzitter examencommissie), S. van Hall (lid examencommissie), T. Langerak (lid toetscommissie)
11.30 uur – 12.15 uur	Vertegenwoordigers beroepenveld W. de Bruin (voorzitter beroepenveldcommissie), A. Oosterhof (corporate HR Manager Rotra, HR Directeur Van Maanen Transport), J. de Hoop (Manager Supply Chain Development Jumbo Supermarkten)
12.15 uur – 13.00 uur	Lunch en documentenonderzoek panel (besloten)
13.00 uur – 13.30 uur	Studenten E. Lensink (deeltijdstudent Bachelor Logistiek en Economie), K. Ebbekink (duale student Bachelor Logistiek en Economie), D. Mulder (duale student Bachelor Logistiek en Economie; via skype)
13.30 uur – 13.45 uur	Demonstratie elektronische leeromgeving
13.45 uur – 15.00 uur	Overleg panel (besloten)
15.00 uur – 15.15 uur	Korte terugkoppeling van bevindingen door voorzitter van panel

Bijlage 3: Overzicht van bestudeerde documenten

Vooraf ter beschikking gestelde documenten

- Informatiedossier Beperkte Toets Nieuw Ad-programma deeltijd en duaal Logistiek en Economie, behorend bij Bacheloropleiding Logistiek en Economie
- Domeinspecifiek referentiekader en eindkwalificaties Ad-programma, Bacheloropleiding
- Documenten ten bewijze van arbeidsmarktrelevantie Ad-programma
- Schematisch programmaoverzicht Ad-programma
- Inhoudsbeschrijving curriculum Ad-programma (eerste jaar)
- Onderwijs- en examenregeling
- Overzicht in te zetten personeel
- Besluit macrodoelmatigheid
- Overzicht van contacten met werkveld
- Antwoorden op vooraf door panel gestelde vragen
- Beschrijving eindopdracht Ad-programma

Informatie beschikbaar gesteld tijdens locatiebezoek

- Aanvraag macrodoelmatigheidstoets Ad-programma
- Vragen in kader consultatie beroepenveld
- Toegang tot elektronische leeromgeving
- Literatuur
- Studiegids Bacheloropleiding
- Kwaliteitszorg: vertegenwoordiging groepen en evaluatie modules
- Werkplekscan en praktijkleervereenkomst
- Voorbeelden werkplekleren Bacheloropleiding (propedeuse)
- Informatie betreffende examencommissie en opleidingscommissie
- Roosters Ad-programma Logistiek en Economie
- Module-informatie Ad-programma
- Module-informatie voor raadplegen elektronische leeromgeving
- Persona's
- Concept afstudeeropdrachten Ad-programma

Bijlage 4: Lijst met afkortingen

Ad	Associate-degree
ba	bachelor
EC	studiepunten volgens European Credit Transfer System
hbo	hoger beroepsonderwijs
ma	master
NVAO	Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
wo	wetenschappelijk onderwijs

Het paneladvies is tot stand gekomen in opdracht van de NVAO met het oog op de beperkte toetsing van het nieuwe Ad-programma Logistiek en Economie van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen.

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO)
Parkstraat 28
Postbus 85498 | 2508 CD DEN HAAG
T 31 70 312 23 30
E info@nvao.net
W www.nvao.net

Aanvraagnummer 005072